

tir, V. *existir* *Prefabricat*, V. *jabre* *Prefaci*, *prefació*, *prejat*, V. *infant* *Prefecte*, *prefectura*, V. *fer*

PREFERIR, pres del ll. *praeferre* 'portar a davant', 'presentar, oferir, mostrar, preferir', derivat de *ferre* 'portar'. □ 1.ª doc.: 1494.

La major part dels verbs i noms derivats en llatí de *ferre* 'portar' han passat al català en qualitat de mots savis o semicultismes. En llatí era una arrel verbal defectiva, que en el tema de supí-participi, es combinava amb l'arrel *latum*; de la qual també es deriven moltes formes que intercalarem infra. En part són mots força arrelats, i descabdellats més tard en la llengua comuna, però sovint no adoptats fins a dates tardanes.

Un dels que més es troben en aquest cas és *preferir*, que no apareix primer sinó en textos de to molt llatinitzant, com la traducció de les *Metamorfosis* per Fc. Alegre (*AlcM*, que a tort n'hi confon dos de *proferir* 'oferir', S. XIV i XV, en la seva variant *pre-*). Després no el trobem fins a alguns lèxics, com els diccs. Lacav i DT.o: «*preferir* o *estimar* més una cosa que no altra: praepono, antepono ---» (a. 1647). En venir la Renaix. i fins a princ. del nostre segle el poble segueix fidel a la vella expressió catalana *estimar-se més*, si bé *preferir* ja ha anat prenent peu en la llengua comuna.

El trobem i tot —i en la ploma de bons observadors del llenguatge popular— en variants que es desvien de la norma; com una pronúncia vulgar *parfari* que usava el pare de Mn. Cinto Verdager: «au ['ho'] *parfareixo* de cor y sens cap ynterès» escriví una vegada a MrnAguiló, a. 871 (*Epistolari de Verdager* I, 237). «Volia convence'm de que la oposició d'en Rafel -- previndria d'un sentiment d'amor propi ofès per no haver sigut ell el *prefert* per l'Aspe per a despositar-hi sa confiansa», MrnVayreda (*Puny*, I, XV, 234 (184)). «Home del poble, fermat amb cadenes, / sollat d'injustícia, cansat de sofrir, / la nostra vida és una vall de penes: / si he de ser esclau *prefereixo* morir!», Coromines (O. C., 531b7, versió més completa en una altra obra).

DERIV.: *Preferent* [Lab. 1840]; *preferència* [Belvitges],¹ *Preferible* [Lacav.]. *Preferiment* an. [segle XIII]. *Preferta* 'preferència' (EmVilanova).

Prelació [Llull], pres del ll. *praelatio*, -onis, 'preferència, col·locació al capdavant': Llull li dóna el valor de 'capitanatge o posició al cap, en una institució religiosa' alternant-lo amb una forma més catalanitzada *preladiá*: «-- Yo desirava ésser abadesa --- per honrament ---. L'abadesa respòs: —Amar *prelació* per ésser honrat, és ergull e vana glòria, e és contra la vida de J. Cr., qui en est món volc ésser pobre; mas amar *preladiá* per servir Déu e per ordenar a via de salut --- és amar Déu e son proisme ---», *Blanq.* (NCl. I, 174.24); *prelació*, *Blanq.* II, 71.7; 1.ª e 2.ª *Intenció*, 358, 367.

Prelat 'cap eclesiàstic', pres del llatí *praelatus* 'el qui és posat al capdavant', part. de *praeferre*. El Ll. de *Mil Proverbis* de Llull tracta, en el cap. II, «DE PRELAT. Peccat en *prelat* és molt gran, per mal eximpli;

per la fi de *preladiá*, honra *prelat*; la fi de *preladiá* a moltes fins és obligada ---» (ed. O. C., p. 387); *prelat Blanq.* I, 175.7. Antiga alteració vulgar: «Al --- bisbe d'Urgel, de mi G. de Vilamur, *peralad* de la casa de Ribera, e de tot lo covent de la casa --- saber vos fem ---» doc. parlarès de c. 1260 (PPujol, *DocVg. Urg.*, 18.2). *Prelada*, fem. de *prelat* [Busa-N. «antistria»]; *preladessa*. *Prelatura*: «rectors, vicaris, qui són entrats per la porta en llurs *prelatures* --- si --- y sie entrat --- ab violença --- ab presents --- quan tal ànima passe de aquesta vida, ve-la-us en infern ---», StVicentF (*Serm.* I, 192.2). *Preladura*. *Prelacia*. *Prelatici*. *Prelatiu*.

Derivats directes del ll. *ferre*: *Fèrtil* [JoMartorell], ll. *fertilis* id.: «En la *fèrtil*, rica e delitosa illa de Anglaterra, habitava un cavaller valentíssim, noble ---» (Ag. I, 12); «*fèrtil*: foecundus, opimis, fertilis, uber, felix», Busa-N. 1507;² *fertilitat* [Busa-N.]; *fertilitzar* [Lacav.; però Busa-N. no dóna més que «*fer fertil alg. c.*: opimare»]; *fertilització*, *fertilitzador*, *fertilitzant*. *Feraç* [Belv.], ll. *ferax*, -acis, id.; *feracitat* [Belv.]. *Fèrretre* [-tro, 1868, *SLitCosta* «bayart en què 'ls romans ---»], ll. *ferètrum* id.

Ablació, ll. *ablatio*, -onis, derivat de *auferre* 'emportar-se alg. c.'; *ablatiu* [mj. S. XIII], ll. *ablatus* 'referent a l'endur-se': «Sitot llatí no say --- / no conec *ablatus*, singulars ne plurals, / verb oblics, sustantius, ne mudes ne vocals, / pretèrits ne ---», Guillem de Cervera (*Prov.*, 3a).

Aferent, de *affèrens*, -tis, partic. de *afferre* 'portar a ---'.

Antelació [Lab. 1840], del b. ll. *antelatio*, -onis, 'acció d'avantposar'.

Circumferir, de *circumferre* 'circumscriure'; *circumferència* [Lacav.], *circumferencial* [Lab. 1840]; *semicircumferència*.

Conferir [DT.o. 1647]: «*conferir* o cotejar: comparar, acomp-»; «*conferir*: concedir, donar, *conferir un benefici* ---; tractar junt amb altres algun assumpto: consultare, examinare», Belv.; popularment se sent molt en la gent del camp de bona part del Princ., sobretot en les comarques al Nord i NE. de Bna., en el sentit de 'confluir, convergir' dos camins o corrents d'aigua: «aquest camí anava a *kumfari* allà» oït sovint a tot el Maresme (StVicencç de Montalt, StPoldM, Pineda, 1931); «el Torrent del Senyor ve a *kumfari* en el poble» Monistrol de Calders, 1935; tort., Vergés Paulí, *Espurnes* v, 85-86; *conferència* [Lacav.]; *conferenciar* i *conferenciant* [Belv.]; *conferenciejar* [Lab. 1839]; *conferent*.

Collació [S. xv], ll. *collatio*, -onis, 'acció de conferir': de la idea de 'acompanyament de menjars' es passà a 'refecció, àpat lleuger', dit sobretot de la que incloïa menges llamineres; i en part pren el sentit de 'postres' que té el més sovint en el *Tirant* «--- acabat de dançar, portaren la *collació* del matí: gingibre vert ab malvesia»; «de continent ixqué la *collació*, molt gran e abundosa, de marsapans e pasta real, e totes altres maneres de confits de sucre: e tots foren molt ben servits»; «com foren dinats, féu-los dar molt bella *colla-*